

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ СТУДЕНТАМИ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ ВИКОРИСТАННЯ БАЗ ДАНИХ EBSCO В НАУКМА)

С.О. Чуканова

У статті аналізується активність та ефективність використання електронних ресурсів бази даних EBSCO студентами гуманітарних спеціальностей.

Ключові слова: EBSCO, Academic Search Premier, JSTOR Arts and Sciences I, Informit Humanities and Social Sciences Collection, Communication and Mass Media Complete, AP News Monitor Collection, студенти гуманітарних спеціальностей, пошуковий запит, пошук за предметом, історія Європи, лінгвістика, філософія, література, психологія, історія, журналістика, релігієзнавство, педагогіка, мистецтвознавство, фольклористика, Humanities International Complete, сервіс A to Z, Блок «Наука – Техніка – Медицина».

STUDENTS IN THE HUMANITIES ELECTRONIC RECOURCES USAGE ANALYSIS (ON THE BASIS OF EBSCO DATABASES AT NAUKMA)

S.O. Chukanova

In this article we provide a brief analysis EBSCO database electronic recourses usage activity of students in the humanities.

Keywords: EBSCO, Academic Search Premier, JSTOR Arts and Sciences I, Informit Humanities and Social Sciences Collection, Communication and Mass Media Complete, AP News Monitor Collection, students in the humanities, search request, search by the subject, history of Europe, linguistics, philosophy, literature, psychology, history, journalistic, religion study, pedagogy, art, ethnography, Humanities International Complete, A to Z service, Science Technology Medicine (STM).

У наш час, час інформаційних технологій, освітній процес виконує не лише функцію забезпечення знаннями, але й сприяє гармонізації особистості [3, 34]. Саме тому проаналізувати використання електронних ресурсів студентами сучасних вищих навчальних закладів України є досить цікавим дослідженням. Студенти гуманітарних спеціальностей, зокрема, є групою користувачів бібліотеки, що використовує унікальну стратегію пошуку інформації, адже більшість із них має специфічний підхід до здійснення досліджень [6].

Відповідні дослідження, проведені в різних країнах світу, однозначно засвідчують нижчу активність гуманітаріїв у користуванні електронними ресурсами, порівняно з природничниками, чи, скажімо, з представниками наук, які традиційно входять до поняття STM (Наука, Техніка, Медицина). Наше дослідження не ставило за мету це проаналізувати, однак, очевидно, що ця тенденція зберігається і для НаУКМА: на першому місці за

рейтингами використання – ресурси соціально-економічного, природничого, і лише потім – гуманітарного блоку дисциплін.

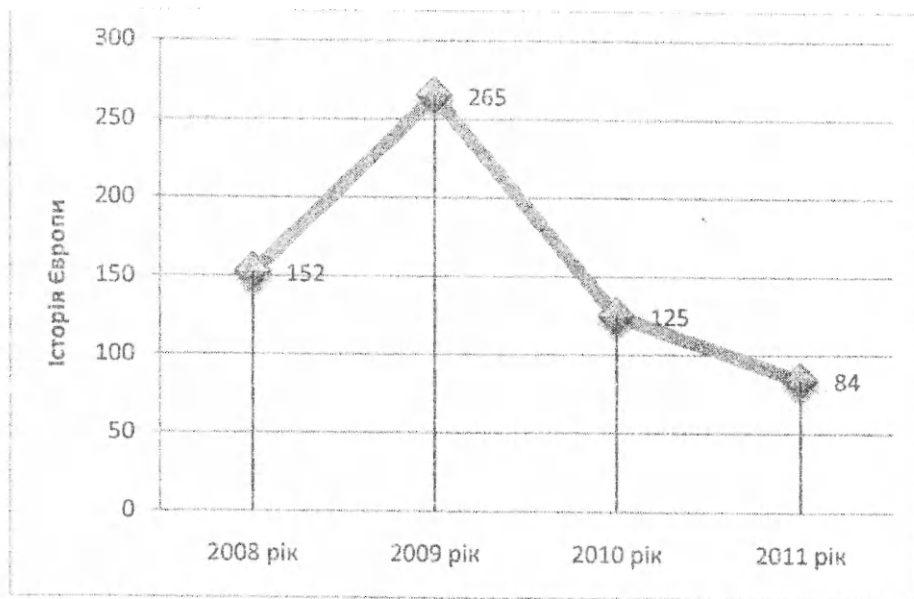
Це пояснюється ще й тим, що багато гуманітарних дисциплін потребують власних національних джерел (історія, філологія тощо), а отже, не так критично залежать від доступу до закордонних ресурсів.

Для аналізу використання електронних ресурсів студентами гуманітарних спеціальностей на базі Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія» було обрано платформу EBSCO [4].

Для початку проаналізуємо пошук за предметом в A to Z (EBSCO). Як бачимо, в різні роки у полі *предмет* (subject) найбільш запитуваними були такі науки, які ми вважаємо гуманітарними: історія Європи (history of Europe), лінгвістика (linguistics), філософія (philosophy) та література (literature).

Рисунок 1

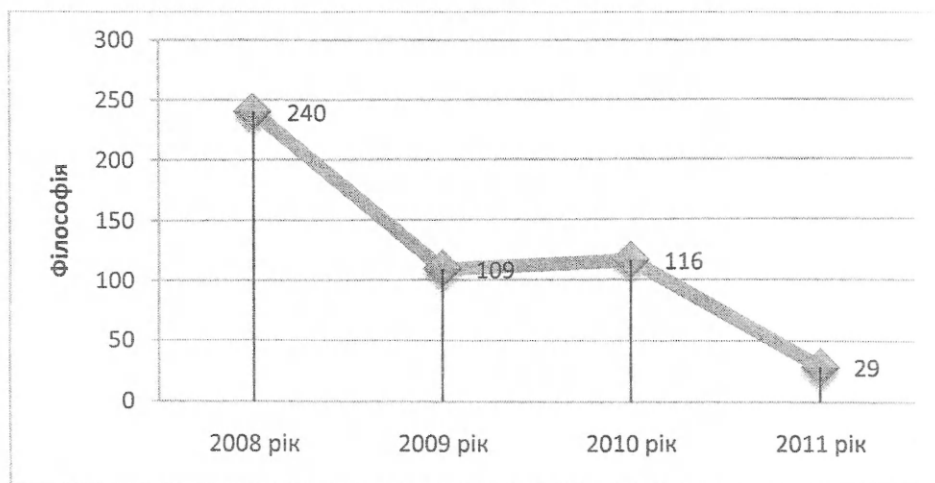
Пошук за предметом *Історія Європи*: аналіз топ 10 предметів

Пошук за предметом *Історія Європи*, як видно з діаграми, не є стабільним. 2008 р. було зафіксовано 152 пошукових запити за цим предметом. 2009 р. – 265, що є найвищим показником за чотири обраних для аналізу роки. За рік показники знизилися майже вдвічі, а ще за рік досягли найнижчої позначки – 84 запити. Порівняно з *історією Європи*, *філософія* була найбільш шуканим предметом 2008 р., а от 2009 р. поступилася своєю популярністю. Різниця між показниками 2008 та 2009 рр. становить 131 запит. Наступного року

ситуація покращилася не набагато, а 2011 р. зафіксовано мінімум запитів за цим предметом – 29 [5]. Звісно, це не означає, що філософію перестали вивчати, просто змінилася пошукова стратегія, обирались інші пошукові поля. Крім того, пошук міг здійснюватися не лише через платформу «A to Z», а й безпосередньо у базі Academic Search Premier (EBSCO). До того ж, студенти гуманітарних спеціальностей з березня 2011 р. мали можливість користуватися Humanities International Complete™ (HIC) (EBSCO).

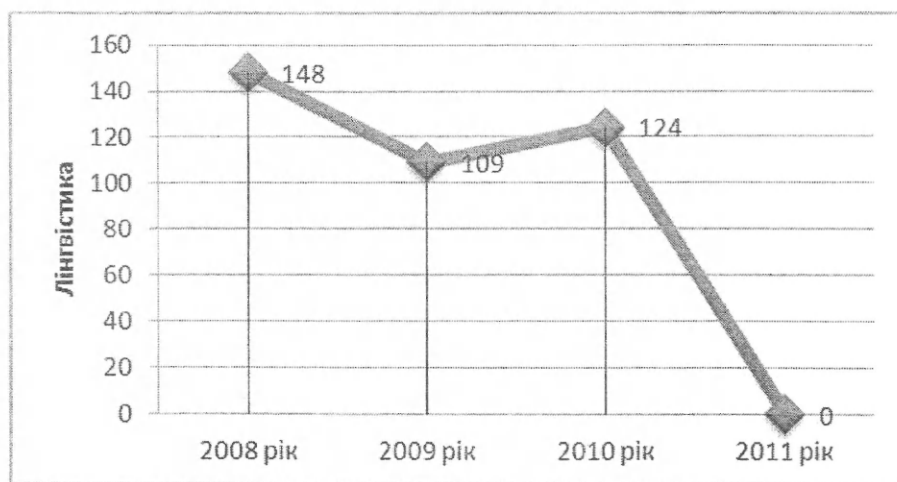
Рис. 2

Пошук за предметом *Філософія*: аналіз топ 10 предметів

Досить непогану активність 2008 р. можемо простежити і за запитом *Лінгвістика* у предметному полі. 2009 р. активність була нижчою і ледь

вирівнялася 2010 р. За рік ситуація кардинально змінилася – запити за предметом *Лінгвістика* не увійшли до топ 10 пошукових запитів [5].

Рис. 3

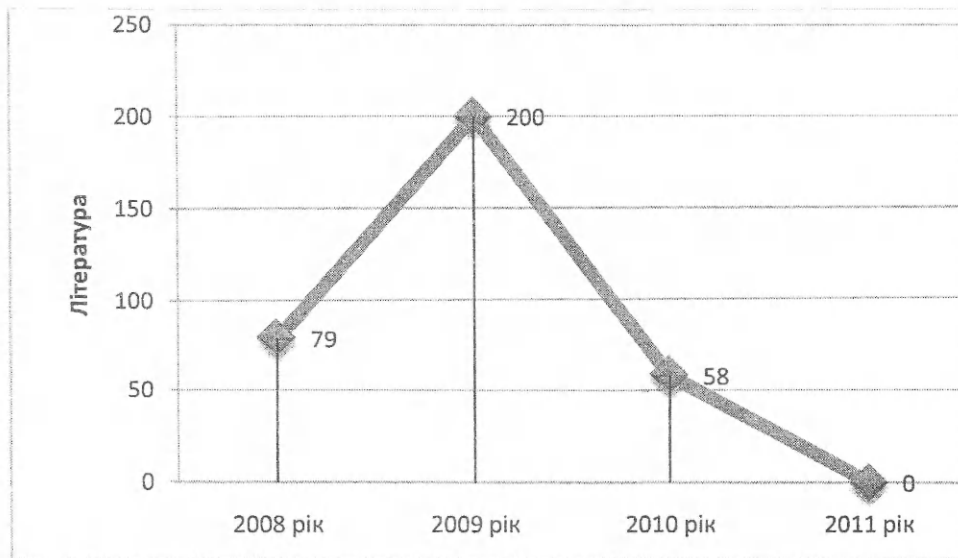
Пошук за предметом *Лінгвістика*: аналіз топ 10 предметів

Стосовно літератури як предмета пошуку, 2008 р. кількість запитів була невисокою, проте, за рік цей показник зріс значною мірою, що, правда, так само швидко пішов на спад 2010 р.,

а 2011 р. і взагалі «зрівнявся» зі спорідненим предметом – *Лінгвістикою* і не увійшов до топ 10 пошукових запитів [5].

Рисунок 4

Пошук за предметом Література: аналіз топ 10 предметів

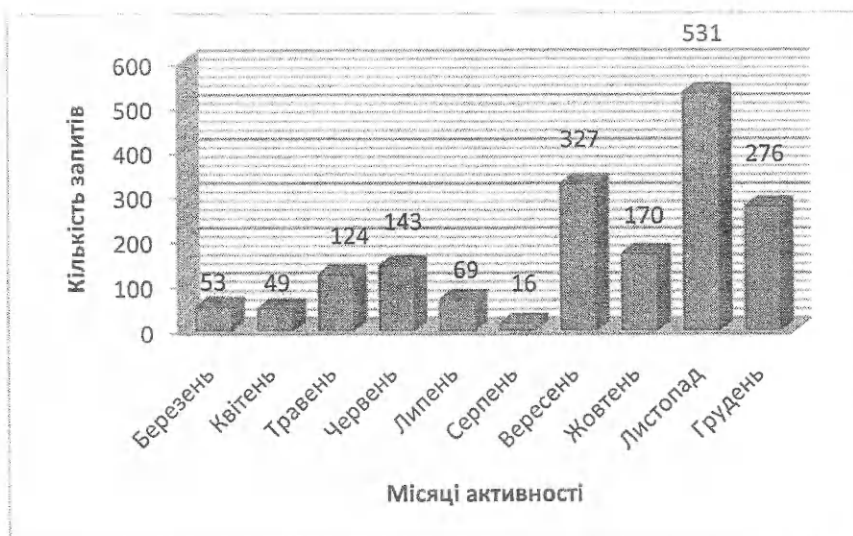
Щоб краще зрозуміти картину, чому такі показники маємо на сьогоднішній день, аналізуючи Academic Search Premier (EBSCO), варто зазначити, що за даними звіту про роботу Наукової бібліотеки НаУКМА 2008 р. – бібліотека мала 60 баз даних [1]. Для порівняння: за даними звіту про роботу Наукової бібліотеки НаУКМА 2010 р. – бібліотека мала 151 базу даних, тобто кількість баз даних зросла і відповідно розширився вибір для студентів [2]. Саме тому й маємо таку картину, адже, окрім Academic Search

Premier, студенти почали використовувати й багато інших баз, що й розосередило пошукові запити. Зокрема, за 2011 р. було здійснено усього 1758 пошукових запитів у базі даних Humanities International Complete [5].

Це демонструє непогану активність студентів-гуманітаріїв, враховуючи те, що HIC (EBSCO) є базою, що здебільшого покликана задовольнити інформаційні потреби студентів гуманітарних спеціальностей.

Рисунок 5

Активність користувачів у Humanities International Complete 2011 р. за місяцями

Оскільки всі ми розуміємо, що пошук за предметом не може бути єдиним критерієм оцінки активності інформаційного пошуку, про-

аналізуємо використання електронних ресурсів на прикладі використання електронних журналів.

Рис. 10.5

Вибірка журналів, запитуваних студентами-гуманітаріями за кількістю завантажених повних текстів 2008-2011 рр.

Journal	Total Full Text
Journal of Happiness Studies Y	102
Streaming Media Magazine	100
CYBERPSYCHOLOGY & BEHAVIOR.	88
HISTORY TODAY	72
Cold War History	70
History and Theory	65
Angelaki: Journal of the Theoretical Humanities	52
History and Theory	44
Folklore	43
Jewish History	37
Educational Sciences: Theory & Practice	31
CHURCH HISTORY	18
Art Bulletin	9
Art Book	7
American Historical Review	6
Religion and the Arts	5
International Journal of Urban and Regional Research	5
Conference Papers - American Sociological Association	4
Journal of the American Ceramic Society	4
Philosophia Africana	3
Africa	3
European Review of History	3
Art Journal	3
MODERN THEOLOGY	2
History	2
ART HISTORY	2
Evangelical Review of Theology	2
Magazine Antiques	2
Critical Studies in Mass Communication	2
Essays in Medieval Studies	2

Отже, за показником завантажуваності повних текстів з журналів, серед лідерів опинилися такі науки: психологія, історія, журналістика, філософія, релігієзнавство, педагогіка, мистецтвознавство, фольклористика [5].

Ще одна цікава вибірка журналів, зроблена у вигляді аналізу окремих баз даних гуманітарного спрямування :

- Academic Search Premier;
- AP News Monitor Collection;
- Communication and Mass Media Complete;
- Humanities International Complete;
- Informit Humanities and Social Sciences Collection;
- JSTOR Arts and Sciences I.

За період з 2010 р. по початок 2012 р. серед найпопулярніших за критерієм завантажуваності повних текстів були журнали для істориків, психологів та педагогів [5].

Рисунок 7

**Вибірка журналів гуманітарного спрямування за 2010-2012 рр.
із баз даних для гуманітаріїв**

Title	Total Full Text	Abstract
HISTORY TODAY	83	76
History and Theory	55	57
Jewish History	37	30
Educational Sciences: Theory & Practice	31	21
Journal of Personality	31	6
WAR IN HISTORY	29	31
THEOLOGICAL REVIEW	27	30
History Teacher	25	27
History & Memory	24	26
Journal of Russian & East European Psychology	24	25
JOURNAL FOR THE STUDY OF THE NEW TESTAMENT	21	0

Хоча, як видно з табл., показник завантажуваності анотацій теж досить високий. Власне, щодо самих вищезгаданих баз, то загальна картина використання їхніх матеріалів відображена на рис. 8 [5].

Рисунок 8

**Найпопулярніші бази даних гуманітарного спрямування:
аналіз за 2010 р. – поч. 2012 р.**

Database Name	Year	Searches	Total Full Text	Abstract
Academic Search Premier	2012	243	45	33
Humanities International Complete	2012	135	11	6
Communication & Mass Media Complete	2012	123	3	2
AP NewsMonitor Collection	2012	149	0	0
Informit Humanities & Social Sciences Collection	2012	88	0	0
JSTOR Arts & Sciences I	2012	88	0	0
Academic Search Premier	2011	5183	4510	5210
Humanities International Complete	2011	1758	256	371
Communication & Mass Media Complete	2011	705	66	63
AP NewsMonitor Collection	2011	659	0	1
Informit Humanities & Social Sciences Collection	2011	436	0	4
JSTOR Arts & Sciences I	2011	436	0	1
Humanities International Complete	2010	324	249	182
Academic Search Premier	2010	658	83	62
Totals		10985	5223	5935

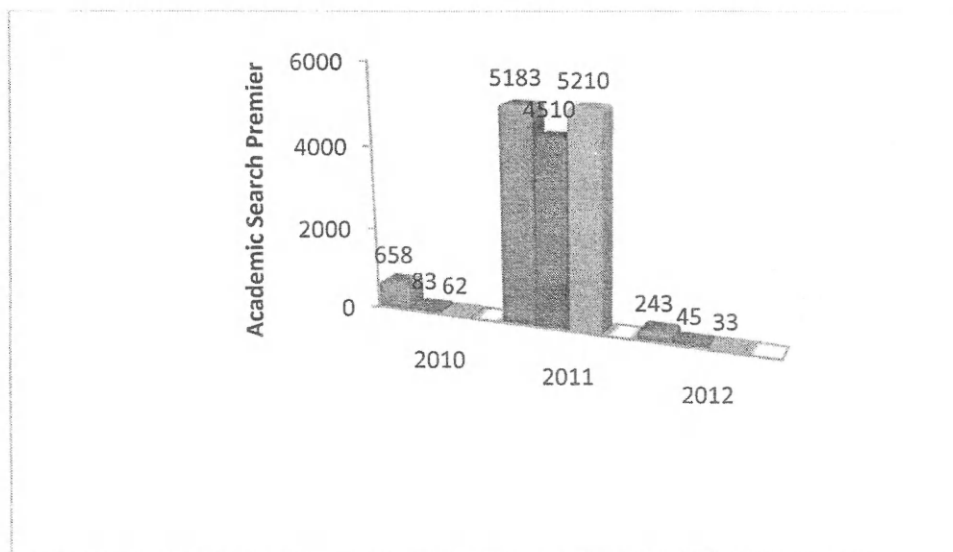
Початок 2012 р. радує своїми показниками, Academic Search Premier упевнено лідирує серед інших баз даних за кількістю здійснених пошуків, що зрештою й не дивно, адже вона є, по-перше,

універсальною, а по-друге – однією з найперших баз, якою мають змогу користуватися мільйони.

Динаміка використання саме Academic Search Premier є дуже показною, порівняймо:

Рис. 3

Динаміка використання Academic Search Premier 2010-2012 рр.

Якщо порівнювати 2010 р. та 2011 р., то різниця показників вражає. З огляду на те, що 2012 р. щойно розпочався, а з бази даних уже завантажено 45 повних текстів та 33 анотації, що в свою чергу становить трохи більше, половини від показників 2010 р., можемо спрогнозувати, що використання цієї бази продовжуватиме зростати [5].

Отож, при аналізі використання електронних ресурсів студентами вишів варто взяти до уваги, що гуманітарії є групою користувачів бібліотеки, що використовує унікальну стратегію пошуку інформації та має специфічний підхід до здійснення досліджень. Унікальність цієї групи користувачів полягає у її непередбачуваності. Щодня інформаційний простір поповнюється новою науковою

інформацією, різноманітність баз даних змушує студентів та науковців замислюватися над тим, яка саме база даних задовольнить їхні інформаційні потреби повною мірою. Гуманітарії не завантажують багато статей з одного журналу, вони намагаються використати якомога більше різних джерел. До того ж, основним джерелом інформації для студентів цього спрямування залишається книга, а не журнальна стаття, на відміну від політологів чи природничиків. Історики в цьому сенсі є одними з найактивніших користувачів електронних журналів, адже журнали історичного спрямування мають найкращі показники завантаженості серед гуманітарних дисциплін у більшості проаналізованих баз.

Використана література

1. Звіт про роботу Наукової бібліотеки НАУКМА у 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : <http://www.ukma.kiev.ua/handle/123456789/977>
2. Звіт про роботу Наукової бібліотеки НАУКМА у 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : <http://www.ukma.kiev.ua/handle/123456789/949>
3. Кудіна В.В. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. / В.В.Кудіна, М.І.Соловей, Є.С.Сніцин. – К. : Генезис, 2007. – 194 с.
4. Платформа EBSCO. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : <http://www.ebscohost.com/>
5. Статистика е-ресурсів з платформи EBSCO host адміністраторський профайл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : <http://www.ebscohost.com/>
6. Barrett, A. The information – seeking habits of graduate student researchers in the humanities/ A. Barrett // The Journal of Academic Librarianship. – 2005. – Volume 31, # 4. – P.324-331.